

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 240, POLUGOD. K 120, ČETVRTGOD
 K 60, POJEDINI BROJ K 6.— IZLAZI SVAKOG PETKA.

Židovskome narodu!

Prvi cionistički kongres dao je prije 25 godina — Cionističkoj Organizaciji program i cilj:

„Cionizam teži za tim, da židovskom narodu stvori javno-pravno osiguranu domaju u Palestini“.

24. jula 1922., na 28. tamusa 5682., priznalo je Vijeće Saveza Naroda jednoglasnim zaključkom pravo židovskog naroda, da iznova osnuje svoju narodnu domaju u Palestini i obvezao mandatarnu vlast, da ostvari Balfourovu deklaraciju. Ovim međusobnim pravnim aktom, koji je za židovski narod i zajednicu naroda jednako zamašan priveden je k ispunjenju u Bazelskom programu formulovani politički cilj — javno-pravno osiguranje domaje.

A sada je židovskom narodu u njegovoj cjelokupnosti stavljen golemi i uzvišeni zadatak, da provede osnutak židovske domaje iz vlastite snage na vlastitu korist, ali i na obogaćenje vascijeloga čovječanstva.

Židovskim zastupstvom „Jewish Agency“, što ima da prikupi sile židovskog naroda za ovaj zadatak i da ih iskoristi, priznata je Cionistička Organizacija.

Članak 4. mandata glasi:

„Ima da se prizna jedno primjereno židovsko zastupstvo (Jewish Agency) javnom korporacijom sa zadatkom, da upravi Palestine pruža savjet i saradnju u takovim gospodarskim, socijalnim i drugim pitanjima, koja se tiču osnutka židovske narodne domaje i interesa židovskog pučanstva u Palestini i da uvijek, uz priuzdržaj kontrole po upravi, pomaže i učestvuje kod razvitka zemlje.

Cionistička Organizacija ima da se prizna takovim zastupstvom tako dugo, dok su njezina organizacija i konstitucija po mnijenju mandataru primjerene. Ona ima da u sporazumu sa vladom Njegovog Britskog Veličanstva poduzme korake za osiguranje saradnje sviju Židova, koji su voljni da pomažu kod osnutka židovske narodne domaje“.

Židovi!

Veliki i pun odgovornosti zadatak stavljen nam je u dužnost. U ovom času upravljn je na sve Vas poziv da se priključite Cionističkoj Organizaciji, koja je prožeta ozbiljnom željom, da prikupi sve židovske sile za ostvarenje obnovnog djela u Erec Israelu. Ovo veliko djelo mora da je nošeno saradnjom vascijeloga židovstva.

Cioniste!

Na Vas upravljn je poziv, da 4 nedjelje, koje nas dijele od godišnje konferencije iskoristite u skrajni napon sviju sila. Rad i požrtvovnost neka pokažu, da je veliki momenat podjeljenja mandata zatekao cioniste spremnima.

Cionistička godišnja konferencija, koja se sastaje na dan 25. obljetnice prvog cionističkog kongresa, dat će izražaja volji Cionističke Organizacije da ujedini sve žive židovske sile za veliko zajedničko djelo cjelokupnog židovstva.

Skupite sve Vaše sile, privedite novih pristaša cionističkoj stvari. dajte Vašem odstvu sredstva za uzdržavanje i izgradnju Cionističke Organizacije i provedite i u svim židovskim krugovima mandatsku akciju, na koju se pozivlje cjelokupno židovstvo, da bi obnovni rad za židovsku narodnu domaju snažno napredovao.

Cioniste! Pouzdajemo se u Vaše oduševljenje, u Vaš osjećaj dužnosti, u Vaše organizatorno i političko razumijevanje, u ozbiljnost Vašeg rada i u brzinu Vašeg čina.

Židovi! Na posao, na žrtvu, na dj lo!

Za Egzekutivu Cionističke Organizacije:

Hajim Weizmann,
 predsjednik Cionističke Egzekutive

Nahum Sokolov,
 predsjednik Cionističke Organizacije

Mandatska akcija Keren Hajesoda Program i apel!

Prvo. Svaki Židov, koji još nije dao maaser, desetinu, za Erec Jisrael Keren Hajesodu, pozvan je i dužan da bez odlaganja javi svoju maaser obvezu Keren Hajesod odboru svoje zemlje i da uplati prvu godišnju ratu.

Židovska narodna domaja ne će se ponovno izgraditi zahtjevom i pravom — već ličnim osjećajem odgovornosti.

Drugo. Svaki Židov, koji nakon savjesnog ispitivanja spoznaje, da bi morao povišiti dosad preuzetu obvezu za Keren Hajesod, koja bi bila doista žrtva, poziva se da ovo povišenje smjesta provede i da uplati povišeni iznos za cijelu godinu.

Židovska narodna domaja ne će se ponovno izgraditi darovima i prinosima — već samo žrtvama.

Treće: Svaki se Židov poziva, da — ne očekujući daljnje opomene — u roku od 4 nedjelje udovolji svojoj platežnoj dužnosti za cijelu ovu godinu. Nijedan Židov ne smije u ovih 4 tjedna čekati na opomene niti sabirne akcije.

Židovska narodna domaja ne će se ponovno izgraditi prisilom i opomenom — već dragovoljnim činima.

Židovima cijeloga svijeta!

Svima Vama, bez iznimke, obraćamo se u ovom odlučnom času naše istorije pozivom: Ne ostanite na strani! Ne ostavljajte Vašu braću same! Mnogo je postignuto. Već cvatu prva naselja u Erec Jisraelu. Hiljade i hiljade Židova upravljaju svoj pogled i svoju čežnju prema zemlji naših otaca. Pomognite mandatskom akcijom za Keren Hajesod, da se obnovni rad za židovsku narodnu domaju izvrši brzo i dostojno,

Direktorijum Keren Hajesod

Savez cionista Jugoslavije sa svoje strane poziva sve mjesne cionističke odbore, da za židovski narod nadasve važni međunarodnopravni akt potvrde mandata Velike Britanije nad Palestinom i po tomu međunarodnopravno osiguranog prava židovskog naroda da osnuje svoju narodnu domaju u Erec Jisraelu dostojno proslavi.

Ne samo cioniste, već **cjelokupni židovski narod bez obzira** na židovsko-političko i religijozno naziranje pojedinih grupa ili pojedinaca pozvan je da sada uloži sve svoje materijalne i moralne sile za ostvarenje ove velike čežnje, što je gotovo u svim molitvama izriču **svi Židovi** — za obnovu domaje u Erec Jisraelu.

Našu je generaciju zapala sveta dužnost i sreća, da svoju čežnju preobradi u zbilju. I najveća žrtva pojedinca tek je dostatna te može reći da je ispunio svoju dužnost kao sin Izraelov. To treba svim argumentima srca i razuma privesti u svijest **svakomu Židovu** i najozbiljnije uznastojati da ga se skloni na ispunjenje ove dužnosti.

Maaser od imetka i dohotka kroz 5 godina — tek novčana žrtva za najuzvišeniji narodni cilj — **jest lozinka Keren Hajesoda**, temeljnog fonda za izgradjivanje narodne domaje u Palestini, kojoj se mora da odazove svaki svijesni Židov, koji umije da spozna **golemu odgovornost**, što tereti židovski narod sada, kad su mu narodi svijeta u pravnoj formi omogućili da pod okriljem Velike Britanije sazda svoju domaju. Vaskoliki svijet, a u prvom redu mandatarna vlast, upire oči na židovski narod u očekivanju, da će skrajnom požrtvovnosti opravdati povjerenje, što mu ga još poklanjaju narodi svijeta, **Jao nama, ako ovo povjerenje ovoga puta proigramo!**

*

Radni odbor Saveza cionista Jugoslavije poziva sve mjesne odbore, da:

1., u znak veselja i zahvalnosti prirede svečane službe božje.
2., da sazovu svečanu skupštinu. Na ovu skupštinu da pozovu **sve dobre Židove**, ma kojoj struji pripadali. Uz prikaz važnosti akta o potvrdi palestinskog mandata treba provesti najintenzivniju agitaciju za **maaser**.

3. U tu svrhu neka se obrazuju u mjestima, gdje toga još nema, mjesni kuratoriji za Keren Hajesod. Članovi ovoga kuratorija neka budu najodličniji Židovi dotičnoga mjesta **bez obzira na njihovo židovsko-političko naziranje**.

Uprava Keren Hajesoda za Jugoslaviju priposlat će kuratorijima željeni broj obveznica.

Ovu intenzivnu akciju za Keren Hajesod treba u smislu manifesta Egzekutive u Londonu provesti do **25. augusta** o. g. — dana, kad je prije 25 godina u Bazelu pod predsjedanjem neumrlog Theodora Herzla otvoren I. cionistički kongres. **Očekujemo, da će svi Židovi izvršiti svoju dužnost.**

U Zagrebu, mjeseca aba 5682.

Savez cionista Jugoslavije
Savezni odbor

Ujedinjenje sila

I svijet je govorio, da su Židovi izgubili svaki smisao za ideale, da su postali kruti materijaliste, koji su u jagmi za realnim probicima otupili za ideale. Nije li čudo, da je baš u Židova nikla ideja, koja svojom koncepcijom zasjenjuje svaku emancipaciju nacionalističke misli? Židovi — ma gdje oni boravili, ma pod kojim prilikama oni živjeli — sačinjavaju jedno tijelo, jedan organizam, jedan narod, koji treba da u zemlji svojih otaca nanovo uskrisi svoju državu, da stvori svoju narodnu domaju. Ideal sadržan u toj novoj ideji privukao je u svoje kolo fanatičare, koji su za volju toga fantoma, te utopije, žrtvovali svoja imanja, svoje živote! Pa šta je bilo drugo, no utopija, kada su naši pioniri ostavljali svoja zvanja i hrlili u zemlju svojih otaca, kako bi pokazali svijetu, da židovski duh nije smalaksao, da u njemu još uvijek imađe poletne snage i energije za duševna dobra. Budimo na čistu: na leđjima naših pionira, na njihovim žrtvama kročio je cionizam do uspjeha i samo se poletu i oduševljenju može pripisati, da je utopija cionizma bila provodjena na most, koji ga je spojio sa poljem realnosti.

Možda historija poznaje skokove! Prije, no što je itko mogao slutiti, stvorene su pozitivne mogućnosti za realizaciju ideje, koja je općenito nazivana utopističkom. Favorizirani ispadom svjetskoga

rata uspjeli su naši vodje, te su neumornim radom kod vevlasti ishodili priznanje našega prava na Palestinu, a zaključkom u San Remu uvrštena je Balfourova deklaracija, koja Židovima osigurava narodnu domaju u Palestini, u mirovni ugovor s Turskom, a sad je konačno po Ligi Naroda odobren mandat Engleske nad Palestinom i time uklonjena i posljednja zapreka stabiliziranju prilika u zemlji i intenzivnom obnovnom radu.

To su historijski fakti. No svi ovi fakti predstavljaju tek mogućnost, koje nam se otvaraju za naš rad, a ne tvore još realizaciju rada. Realizacija mora da proistekne od nas, a ne izvana; samo naša požrtvovnost i naše oduševljenje pozitivni su izvori, iz kojih će proteći židovski život u Palestini, život, u kojem će biti ujedinjeni Židovi svih smjerova i naziranja. Vanjski faktori mogu pospješivati ili sprečavati naš rad, ali nikada ne će moći da stvore u Palestini židovsku domaju, koja može da bude samo produkt naših žrtvi.

Stojeći pred takovim mogućnostima nije li začudno, da se još neki slojevi židovstva sustežu od saradnje na djelu uspostave zemlje naših otaca? U Njemačkoj, u zemlji, u kojoj su možda najviše zaoštrene razlike u naziranju između Židova, uspjelo je, složiti sve Židove u pogledu rada oko uspostave Palestine, pa što je tamo uspjelo, treba da se provede u svima zemljama, u kojima živimo. Ta

Palestina je namijenjena svima Židovima bez razlike njihove političke orijentacije, a nije pridržana tek jednoj grupi unutar židovstva.

Rad oko uspostave Palestine zajednička je komponenta, koja nas spaja sa svima, kojima još nije ugasla svaka vjera u dobar genij židovstva, u onu biblijsku riječ o vječnosti židovstva. Našim radom, našim oduševljenjem ali i našim novcem uskrisit će naša Palestina na novi židovski život, pa tko danas pod tim sigurnim auspicijama ništa ne nalazi za svoj rod, taj je bez sumnje ona isušena grana na deblu židovstva, koju svaki lahor može da otkine od židovskog tijela.

Mi vjerujemo u dobar genij našega naroda, koji je znao prkositi stoljećima progona, pa se nadamo, da će nam dati snage za konstruktivni rad oko uspostave naše palestinske domaje. Jedan će svojom osobom, a drugi svojom imovinom poraditi oko realizacije našega uzvišenog cilja, ali ne će smjeti biti nikoga, koji će i pored svoje mogućnosti biti daleko od naših naprezanja.

Osoba za kolonizaciju imademo dosta, pa ako ćemo biti u stanju da financiramo požrtvovnost tih kolonista, mi ćemo moći izvršiti onu profetsku riječ našega velikog Herzla:

»Šta je Juda imao, može opet imati. Još živi naš stari Bog.«

m. h.

Weizmann i Sokolov o ratifikaciji mandata

Na godišnjoj konferenciji engleske cionističke federacije držali su Weizmann i Sokolov odulje govore, u kojima su se bavili ratifikacijom mandata. Nakon kratkog pozdrava te nekrologa preminulim odličnim cionistima Borisu Goldbergu i Jakobu Moseru rekao je Weizmann medju ostalim:

Sastajemo se u sretnom času Mandat je potvrđen, svi su članci odobreni i svi su članci, koji se odnose na cionističko pitanje, ostali nepromijenjeni. Time se završuje teško poglavlje u povijesti cionizma. Stojimo pred najvažnijim časom od Balfourove deklaracije i zaključka u San Remu i smijemo da blagoslovimo čas, koji nam je dao da to doživimo. U smjernosti mora da zahvalimo Bogu Izraela, da nam je dao doživjeti to veliko vrijeme. Treba da zahvalimo svim civiliziranim narodima, a naročito Engleskoj, da je uzdržala dano nam obećanje. Zahvaljujemo svim velikim državnici, a naročito velikom državniku Arturu Jamesu Balfouru, čije se ime nikad ne će zaboraviti u židovskoj istoriji. Mora da izrazimo svoju veliku zahvalnost i Americi koja je svojim odobrenjem mandata razoružala naše neprijatelje. Moramo se s ljubavlju i poštovanjem sjetiti i svih onih, koji su pali na putu u svetu zemlju, kao i onih koji su u svetoj zemlji sami postali žrtvom velike stvari.

Ratifikacija mandata namiče nam velikih dužnosti. Pozvani smo da se svim silama zalažemo za postignuće našeg cilja. Neka naše koljeno bude dostojno i u stanju da udovolji zahtjevima velikoga vremena teškoga rada.

Tko pozna bijelu knjigu engleske vlade, bit će nešto razočaran. I ja sam. No ne smije se zaboraviti na velike promjene, koje su se zbivale od 1917. to jest od Balfourove deklaracije. Držalo se da će sve moći brže napredovati, no razvoj prilika ne da se unapred odrediti. I Engleska morala je da pravi velike koncesije. Ali Engleska je zemlja, koja ima mnogo strpljenja i samozataje. Teško je biti, takav,

ali to je zdravo. Samo s tim osebinama moglo se preživjeti ove teške godine.

Za 4 nedjelje slavimo 25-godišnji jubilej prvoga kongresa i prihvata Bazelskog Programa. U ovih smo 25 godina mnogo postigli od našega cilja. Lahko je reći, da nismo napredovali dovoljnom brzinom. Dosta smo se bčili i trpili. Sa svih smo strana bili okruženi neprijateljima, izvana i iznutra. I sad još imamo dosta neprijatelja. Preporučamo strpljivost, jer se pre naglenjem ništa ne postizava. Sa strpljivošću i nadmoćnosti izgradit ćemo Palestinu. Morat ćemo da se naprežemo i ovdje i ondje. U Palestini mora naš rad da se vrši u miru i slozi. Mora da sa svim elementima u zemlji zajedno radimo, da zajedno izgradimo sretnu domaju.

Na koncu svoga govora obratio se Weizmann Arapima. Čujte, Arapi — počite — neprijatelji utisnuli su se izmedju vas i nas. Oni su trovali vaše duše. Mi ćemo svojim miroljubivim radom, svojom dobrom voljom, uplivom svoje židovske tradicije, te inkorporacije najviših ljudskih ideala uvjeriti našu arapsku braću, kako je velika bila njihova zabluda glede naših namjera. I veza srdaca izmedju nas opet će ojačati.

Nahum Sokolov na početku svoga govora isporučuje srdačne pozdrave milijuna američanske braće engleskim Židovima. Prelazeći na mandat izjavljuje, da se taj dan može smatrati kao jedan od najvećih u našoj istoriji. Dosad nismo imali nikakove pravne potvrde, a sad imamo već potvrdu obih kuća američanskog parlamenta kao i engleskog parlamenta, ovog najstarijeg uzora svih demokratskih zakonodavnih tijela. Stojimo danas pred realizacijom želja našega velikoga Herzla. Imamo međunarodno priznanje i potvrdu, o kakovoj je snivao Herzl, da ne potvrdi samo jedan narod, samo jedna zemlja, kako god moćna i velika bila, pravo naroda Izraela na njegovu domaju, već da svi narodi i nacije javno priznaju i odobre to naše pravo. Nijesmo se smjeli zadovoljiti samo Lige Naroda, jer Amerika ne pripada Ligi Naroda, a onda se ne bi moglo govoriti o potvrdi svih naroda. Mi smo dobili i američansku potvr-

du. Može li se pojmiti, kako je velik naš uspjeh? Dajte da dademo izražaja veselju, jer doista, nadošao je bolji dan! Vječniji putnici dobili su zemlju, koju treba da uzdignu do stare velike civilizacije. Treba da opet postanemo luči za druge narode. »Danas si postao narodom!« Budimo si svjesni vremena, koje doživljavamo. Velik je dan naše istorije, veći, no što smo ga sebi zamišljali. Ne zavidjam onima, koji nijesu znali, kako je teška bila naša borba. Ne shvaćaju znamenovanje onoga, što je postignuto, oni, koji viču: »Sve ili ništa!« Kako je glupo i smiješno ovakovo stajalište.

Nakon Balfourove deklaracije dobili smo velik broj novih pristaša koje smo nazvali Balfour cionistima. Uvjereni smo, da će i potvrda mandata privesti našim redovita tisuće i deset tisuće novih cionista koji su čekali na ovaj veliki moment. Oni mora da dodju i doći će, čim prije, tim bolje. Kako ćemo još dugo morat da apeliramo: Dodjite, ujedinite se, stupite u naše redove i pomognite, da izgradimo našu zemlju!

Veliku hvalu izrazio je Sokolov braći u Americi. Oni nijesu dali milostinju za obnovu Erec Jisraela. Svjesni su velikog znamenovanja cionizma. Cionizam nije tamo škrapica za milostinju, već živa riječ. Cionizam im više daje, no što on uzima. Oni u njemu vide jutarnju zvijezdu velikoga dana, na kojem će Židovi svoje ženijske stvaralačke sile moći da pokažu cijelome svijetu. Cionizam je prodro u sve kuteve velikog američanskog židovskog života ali cionizam nije samo tako duboko prodro medju Židovima Amerike. Ondje su i hiljade nežidova dobri cioniste i strahopočitanjem čekaju dan realizacije velikoga cionističkog ideala. Prošao sam svu Ameriku i vidio, kako je ondje velik entuziazam za cionizam i kod samih nežidova. Jest tako je to. Cionizam zbližava Židove i hrišćane, a i muhamedanci će doći! Mi smo sad narod u Palestini pod nadzorom Lige Naroda. Ima još mandata; ali oni mandati ne igraju veliku ulogu. Cijelo težište položeno je na naš mandat. Od nas iščekuje se nešto veliko i uzvišeno. Neka bi u nas rasle ambi-

Foullerton

JEZIČNI ODNOSAJI IZMEDJU JEVREJA I STARIH GRKA.

(Peto poglavlje još ne objelodanjene knjige »Jevrejski jezik u svom kulturno-historijskom razvoju«.)

Piše: dr. M. Margel (Zagreb.)

U znanosti se dugo vremena držalo, da su Feničani bili jedini, koji su priveli grčkoj kulturi mnogo semitskih elemenata. U prvom odsjeku ove rasprave uspjelo mi je dokazati, da je još u doba Herodotovo (5. vijek pr. Kr.) ime jevrejskoga naroda bilo tudje Grcima, tako te su ovi Jevreje naprosto nazivali sad Feničanima, sad Sircima ili Palestincima. No još i kasnije, u rimsko doba, krilo je pred rimskom javnošću ime Feničana ili Sirača i Jevreje (por. S. Krauss, Talm. Arch. II, 349). Tek u 4. vijeku pr. Kr. spominje Aristotel Jevreje pod imenom »Judaisi«, ali ih pribraja Sircima. Nagadjam, da prešućivanja Jevreja sa strane Grka nijesu bili krivi ovi, već Feničani. Kad su Grci u 10. vijeku pr. Kr. uveli jevrejski alfabet, upravo je naj-

ljepše cvala židovska država pod vladom kralja Davida i bila već vevlast, kojoj su svi susjedni narodi iskazivali poštovanje. Bajka je, da je stara trgovina u primorjima Sredozemnoga mora bila jedino u rukama Feničana. Znademo iz takozvanoga blagoslova Jakobova (I. Mojs. 49, 13), koji je po Bernfeldu (Gesch. der jüd. Literatur, str. 20) nastao u doba sudaca, da su se stari Jevreji uz ratarstvo dali i na prekomorsku trgovinu. Ta u feničkom su primorju stanovali i Jevreji. U području plemena Zebulonova, uz primorje od »firskih ljestava« (Slumat Cor) Haife, bavili su se već stari Jevreji industrijom grimiza, kojoj je sjedište zacijelo bio Tir. Od 9. do 5. vijeka pr. Kr. postojala je, kako dokazuje Vincenti, živahna trgovina izmedju Palestine i Grčke. Trgovinom dopriješe Jevreji na sve strane svijeta, a autentički je zasvjedočeno, da je ona već u 7. vijeku pr. Kr. dovela Grke u Palestinu (por. Schürer, Gesch. des jüd. Volkes, II. 68 i sl.). Feničani su pod svojom zastavom vozili jevrejsku robu. Ta u Kartazi je u jednom sarkofagu 3. vijeka pr. Kr. nadjena jevrejska amajlija iz 7. vijeka pr. Kr. (Schürer, na pom.

mj. III., 54, op. 73). Feničani, a zacijelo i Sirci, bijahu Jevrejima učitelji u trgovini. Uza sve to je neoboriva činjenica, da su Jevreji pružali Feničanima osjetljivu konkurenciju. U Sidonu i Tiru zavladao je pravo slavje, kad su Babilonci u 6. vijeku pr. Kr. srušili židovsku državu i odveli u progonsivo većinu jevrejskoga pčanstva. »Slomljena su vrata naroda«, — klicahu u Tiru zbog pada Jerusolima, — — sva je trgovina prešla na mene (Tir), sada ću ja (Tir) da se napunim zbog razorenoga (grada Jerusolima) (por. Jeheskel 26, 2).

S palestinskom je robom dopro u staru Grčku ne samo jevrejski alfabet, već su se s njime selile i kanaanske priče i legende, jevrejske i feničke tudjice, a vjerojatno i književne isprave. I zaista nema u starogrčkom kulturnom životu područja, koje ne bi bilo prožeto duhom jevrejskoga jezika. Grčki je jezik sačuvao mnoge načine izražavanja, što upravo odišu duhom jevrejskoga jezika. Značenje mnogih grčkih riječi promijenilo se tek po jevrejskom uzoru te je bilo preneseno s materijalnoga kulta na kult duševni. Ta se promjena u grčkom

cije te mi bi bili osposobljeni da izvršimo ve-
lika djela tako, da naš mandat bude na po-
nos cijelom čovječanstvu. Dočekajmo ve-
liki momenat u smjernosti! Neka naše ve-
selje bude tiho, ali veselje najdublje
proživljavanja! Neka nam srca budu pre-
puna velikog veselja, jer imamo razloga
za veselje. Neka se ori »u gradovima Ju-
deje i ulicama Jeruzalima glas radosti i
veselja«. Smijemo da zapjevamo novi
hvalospjev »Šir hamaalot«. Idemo stepe-
nicama i svaki put se uspnemo za stepe-
nicu više. Cijeli će svijet s nama zajedno
pjevat i novi hvalospjev.

Potvrda mandata

Historijska sjednica Saveza Naroda.

Odluka u Savezu Naroda pala je već u
subotu 22. jula. Od pol 11 prije podne dalje
bila je sjednica tajna. Rijetko kad su se
vrata otvorila, da propuste kojeg činovnika
ili delegata. Svi učesnici tajne sjednice bija-
hu naročito upozoreni, da su obvezani ču-
vali tajnu raspravu. U novinarskoj sobi bi-
jaše na okupu nekoliko zastupnika engleske
i američanske štampe, nekoliko članova
arapske delegacije i cionističke egzekutive.
Javnost nije slutila, da je čas odluke već na-
stupio. Nakon kratkog podnevnog odmora
nastavljena je rasprava i postalo je jasno,
da se našao izlaz, koji omogućuje jednoduš-
nost stvaranja zaključaka. U 5 sati poslije
podne bijaše konačno uređeno pitanje pa-
lestinskog mandata i nadjeno je riješenje za
članak o svetim mjestima. Lord Balfour oti-
šao je očito zadovoljan sa sjednice, a štam-
pa bi pozvana na svečanu javnu zaključnu
sjednicu, koja se održala u ponedjeljak.

Ponedjeljak poslije podne. Pozvanici pro-
laze kroz predvorje St. James Palace-a, čije
su stijene urešene oružjem. Naokolo vise
slike engleskih kraljeva i kraljica, a pred
kaminom stoji široki pravokutni stol za čla-
nove savjeta, za generalnoga sekretara sa-
veza, Sir Erica Drummonda, za pred-
sjednika mandatske komisije prof. Rap-
pada i tumača. Oko stola onih, što ima-
du prava glasa, stoje stolovi za zastupnike
štampe. Američanski, engleski, franceski, ta-
lijanski i cionistički novinari sjede ovdje za-
jedno sa članovima arapske delegacije. Iza

novinara priredjeno je nekoliko redova sto-
lica za članove diplomacije i za neke odlič-
ne pozvanike. Svoja mjesta zapremiše re-
dom članovi Vijeća: Viviani (Francuz), Im-
perijali (Talijan), zatim kineski i japanski za-
stupnik i konačno Lord Balfour sa španjol-
skim poslanikom koji je ujedno i predsjednik.
Zatim dolaze još zastupnik Belgije i Brazi-
lije.

Viviani je kao prvi razložio stajalište
svoje vlade. Lord Balfour ustaje i nastoji
da argumentima uvjeri i predobije. Čvrstim
glasom ističe, da je mandat nad Palestinom
konačno riješen. Njegov prvi poziv namije-
njen je Arapima. Oko mu počiva na sekre-
taru arapske delegacije a riječi njegove bi-
jahu namijenjene cijelom arapskom svijetu.
Svoje zemljake zaklinje Balfour neka od sa-
da prekinu svoju borbu protiv Balfourove de-
klaracije, jer ne može imati pozitivnog re-
zultata, jer bi to bio zločin protiv čovječan-
stva i civilizacije. Svečanim uzbudjenjem pri-
klanja se Balfour pitanju svetih mjesta i usta-
novljuje, da se pri upravi svetih mjesta nikad
ne će drugačije postupati nego na temelju
historijske pravde prema svima velikim vjer-
skim zajednicama, koje su zainteresovane.
Nesebičnost engleske vlade kao jedine
protestanske vlasti u Vijeću Saveza Naroda,
gdje sjede i zastupnici od pet katoličkih dr-
žava, našla je put do uređenja 14. članka. I
tako će mandatarna vlast u duhu potpune
nepristranosti nastaviti svoju politiku. Balfour
je završio ovako: Molim svakoga u ovoj dvo-
rani, ma kojem narodu, jeziku, vjeri i plemenu
pripadao, neka nas u toj velikoj zadaći
potpomogne. Govori zatim markis Imperiali.
On izjavljuje, da se Italija kao katolička vlast
najvećom pažnjom posvetila pitanju svetih
mjesta, ali da je sa riješenjem zadovoljan.
Nada se, da će pregovori radi Sirije izmedju
Franceske i Italije uroditi povoljnim rezulta-
tom. Zatim čestita Lordu Balfouru 75. rodjen-
dan. Diplomati i svi prisutni pljeskaju burno.
Plješću i gosti sa galerije, koji valjda nijesu
znali, da je najstrožije zabranjeno sudjelova-
nje općinstva u raspravama jedne ovako vi-
soke ustanove. Sad se diže ponovno Lord
Balfour. Sa smiješkom na licu daje izražaj
svom čudjenju, da se općinstvo na nedopu-
šteni način upliće u raspravu, ali će mu ipak
ova ovacija općinstva ostati nezaboravna.

Sad nastupi najsvečaniji čas. Predsjednik
Vijeća španjolski poslanik u Parizu, progla-
šuje, da je Vijeće Saveza Naroda odobrilo
mandat za Siriju i Palestinu i da će ti man-
dati stupiti na snagu čim budu Engleska i
Franceska saopćili predsjedništvu Vijeća, da
su svoja interna pitanja riješili.

Svi nazočni dižu se sa svojih mjesta.
Sjednica je završena. U pozadini dvorane
udara u oči starac bijele brade reverend
Hechler, kojemu se sja lice od velike sre-
će, što je doživio ovaj čas. Reverend Hechler
prijatelj je cionističkog pokreta od njegovo-
ga postanka, te se njemu ima zahvaliti, da je
Teodor Herzl sa uspjehom započeo diplo-
matski rad, jer mu je on prokrčio puteve, ko-
ji vode do kraljevskih dvorova i diplomatskih
ureda.

Sara Bernhard za obnovu Palestine

Sara Bernhard izjavila je mis Eliza
Rooow, izjaviteljici »New York Herald«
svoje stajalište prema obnovnom dijelu u
Palestini te je medju ostalim rekla: »Na pra-
gu 80. godina osjećam potrebu, da svoje osje-
ćaje podvrgnem reviziji. Držim, da sam fran-
ceskomu narodu više dala, no što sam bila
dužna, a židovskome narodu mnogo manje,
no što je imao prava da od mene očekuje«.

Ova izjava pobudila je naročito negodo-
vanje u nacionalističkim krugovima France-
ske, pa su novine, koje su kroz decenije u
toj umjetnici slavile franceski genij, izjavili,
da se stara umjetnica igra dvosjeklim ma-
čem. Izgleda da su mnijenja, ako umjetnica
revidira svoje osjećaje, da će i oni revidirati
svoje stajalište prema njoj. Moglo bi se, ta-
ko misle, doći do toga, da »božanstvena Sa-
ra« ipak nije tako božanstvena, kako se to
držalo. Sara Bernhard ostala je vrlo mirna i
javlja u »Revue de deux mondes«, da je doi-
sta dala onu izjavu. Radila je cijeli svoj život
za umjetnost i ideal Franceza; ne žali svoju
prošlost, ali Francezi bi trebali da shvate, da
hoće barem konac njezina života da posveti
svome narodu.

Cijela afera započela je tako, da se go-
vorilo te će Sara Bernhard poći na turneju
u Ameriku. Nije se moglo shvatiti, da će ona
sa svojih 80 godina i amputiranom nogom

jeziku nije zbila tek posredovanjem septua-
ginte, kako to drži Elbogen (Der jüdische
Gottesdienst in seiner geschichtlichen Ent-
wicklung, Leipzig 1913., str. 4 i sl.), nego već
nekoliko vijekova ranije. Jevrejska riječ
»master«, spojena s »panim« (lice) znači
»zastiranje lica«; u grčkom je glasila »my-
sterion«, u smislu nečega »zastirloga, tajan-
stvenoga«. Tako se u grčkom mitu često
nalaze pojave, a u starogrčkom jeziku je-
vrejske tudjice, kojih se podrijetlo iz fenič-
koga dosele nije dalo dokazati. Posvema
osamljeno ime titana »Jafeta« dade se, kako
već primjećuje Ed. Meyer (Gesch. d. Alter-
tums I., prva polovica, 3. izd., Berlin 1913.,
str. 800., § 522.), jedva lučiti od biblijskoga
»Jafeta« (I. Mojs. 9, 27), koji predstavlja pra-
oca Grka. Grčki je izraz »arabon« za »kapa-
ru« izravno preuzet iz jevrejskoga »erabon«
(I. Mojs. 38, 17), što znači »zalog«. Nadalje
je po većini istraživalaca »Aisopos« (Ezop)
historijsko lice iz 6. vijeka pr. Kr., kojemu su
Grci imali da zahvale svoju prvu zbirku pri-
ča. Odavna je ustanovljeno, da je to ime
čisto jevrejsko, jer Feničani nijesu poznavali
takova imena. I doista se jedan Davidov

pjevački meštar i pjesnik zove »Asap«, ko-
jega spominju kao pisca dvanaest psalama,
a čiji se potomci još u doba Ezrina i Nehe-
mijino pojavljuju kao hramski pjevači. To
ime znači u jevrejskom »sabirač« pa je kao
takovo podesni naziv za pisca prve grčke
zbirke priča (por. Hamagid, Lyck 1873., str.
365. i sl.) H. Lewy, Die semitischen Fremd-
wörter im Griechischen, Berlin 1895., str.
65.). Predaleko bi nas odvelo, kad bismo
hljeli da ovdje raspravimo sve jevrejske tu-
djice u starogrčkom jeziku. Dovoljno je s
nekoliko primjera dokazati, da je uz fenič-
ki jezik takodjer iz jevrejštine dopro znanan
broj tudjica u grčki jezik. Dvije znamenite
činjenice opravdavaju naše stajalište. Isko-
pine u Tell-el-Hasin, biblijskom Lahišu, u juž-
nom dijelu Palestine, pokazale se predme-
tima grčkoga podrijetla. Ondje nadjoše grč-
koga glinenoga posudja, iz 7. vijeka pr. Kr.,
što su ga Grci donijeli u Palestinu. Uski
saobraćaj starih Grka s Palestinom biblijs-
koga doba ne da se više naprosto zanijeka-
ti (por. Schürer, na pom. mj. II., str. 68. i
sl.). Drugi razlog utjecaju jevrejštine na grčki
jezik valja tražiti u neposrednom saobraća-

ju izmedju Grka i Jevreja, koji su zajedno
stanovali u primorskim gradovima Male Azi-
je. Nije čudo, da su zbog svakidašnjih odno-
sa mnogi nazivi za svakidašnje stvari iz je-
vrejštine tako prodirali u grčki jezik. Svu
silu imena životinja, biljki i ruda preuzeše
Grci iz živoga jevrejskoga jezičnog blaga.
Tako je Grk naziv za »ždrala« izravno preu-
zeo iz jevrejskoga »agur« (grč. agor) (por.
Jezaja 38, 14). Isto tako prepoznadoše u grč-
koj riječi »ses« jevrejsku riječ »sas« (moljac).
Grk je često opisivao jevrejske izraze, koji
su mogli da nastanu jedino sudjelovanjem
Jevreja; tako na pr. nije u Grka bilo specifi-
čno grčke riječi za oznaku bademova drve-
ta pa im se s jevrejske strane spominjala
riječ »meged-el«, t. j. »božanski plod«, što
je Grk nato grecizovao u a-mygd-al-e (por.
Lewy, na pom. mj. str. 26.). Tako su stari
Grci grecizovali pojam jevrejski riječi »sek-
hvi« (pijetao) u »alektor«, što i u jevrejskom
i u grčkom znači »onaj, što predviđa, po-
smatrač, stražar«. Hejn. Lewy dokazao je u
svojoj pomenutoj knjizi, da u starogrčkom
jeziku imade oko tri stotine jevrejskih tu-
djica. (Nastavit će se.)

imati još takovih planova. Sve je htjelo, da ju intervjuše, no ona je primila samo mis Elize Roow te joj je ovo izjavila: »Dala sam svoju dušu franceskoj umjetnosti. Nastojala sam, da francesku misao raširenih krila uzdignem u umjetnosti. Bila sam ponosna i sretna, da su me Francezi razumjeli, ali tako stari čovjek kao ja počinje da sumnja u vrijednost uspjeha. Imala sam velikih uspjeha, no jesam li imala i velikih istina? Što sam ja činila, mogao je i netko drugi da učini za Franceze. No ima narod, za koji bih samo ja bila u stanju da nešto učinim, a nisam to učinila. Mislim time židovski narod, koji je moj narod. Moj je duh uvijek pripadao njima i dala sam ga Francezima. Zato moram sad da revidiram svoje stajalište. Ne može se tako umrijeti, da se kaže: **ljubila sam sav svijet, samo ne moj narod.** Ali ni tako, da se kroz cijeli život radi za jedan velik ponosan narod, a ništa za slabi i mučeni narod, kome se pripada. Mnogo sam igrala i pisala, a i čitala. Dvije su me stvari interesirale: drama i politika. Politika moga naroda bila mi je potpuno nepoznata do prošle godine. Tad mi je dopao ruku jedan židovski letak. Iz njega sam doznala, da je u židovstvu cijeloga svijeta nastao pokret i da traži narodnu domaju u Palestini. Taj grandiozni pokret me je potresao. Ne znam, kako ću dugo još živjeti no imat ću još vremena, da staru ljubav probudim novom životu. Htjela bih da židovski narod opet tako ljubim, kao što sam ga ljubila kao dijete i da za njegovu dobrobit radim tako, kao što sam 30 godina radila za mene, a 40 godina za francesku umjetnost. **Idem u Ameriku, da prihod mojih turneja posvetim židovskoj narodnoj domaji.** Čujem, da se u zadnje vrijeme znatno razvio židovski teatar. Naći će se još druga Sara Bernhard, koja će nadoknaditi ono, što sam ja propustila.«

Razne vijesti

Boris Goldberg Iz Londona javljaju, da je vodja ruskih cionista, Boris Goldberg, nenadano umro. Goldberg već se u najranijoj mladosti priključio hoveve cionističkom pokretu te praktički radio za kolonizaciju Palestine. Kasnije se priključio Herzlu, te je od početka pripadao vodstvu ruske cionističke organizacije, a bio je dugi niz godina članom Akcionoga Odbora. Goldberg pripadao je krilu, koje je propagiralo praktički palestinski rad. On se poglavito bavio financijskim i trgovačkim pitanjima. Zadnjih godina živio je u Londonu i upravljao je financijskim i gospodarskim departementom. U ljeti 1920. preselio se u Palestini, gdje je u zajednici s Johanom Kremenetzkyem osnovao tvornicu opeka »Silikat« u Jafi, a u posljednje vrijeme radio je na uređenju tvornice cementa u Hajfi.

Goldberg pripadao je staroj gardi cionista, te je bio jedan od najprominentnijih zastupnika preporodne misli; muž velike požrtvovnosti za ideju, kojoj se potpunoma posvetio, a za koju je njegova prerana smrt težak gubitak.

Jakob Moser U Bradfordu umro je u 83. godini poznati cionista Jakob Moser. Pokojni Moser uživao je najveće simpatije u svim cionističkim krugovima. U Bradfordu bio je jedan od najuglednijih gradjana, te je 1895. izabran mirovnim sudijom, 1908. začasnim gradjaninom, a 1910. gradskim načelnikom. Moser uživao je povjerenje svih slojeva pučanstva, pa

je njegov izbor vazda uslijedio bez protukandidata. U židovskoj općini smatralo ga se kao pravu poglavicu općine. Premda je pripadao reformnoj općini, davao je obilne potpore i ortodeksima. Moser se velikim entuzijazmom priključio Herzlu i postao njegov lični prijatelj. Iza Herzlove smrti osnovao je u Leeds-u mnoge dobrotvorne institucije na Herzlovo ime. Moser je bio protektor raznih palestinskih institucija pa je darovao 800 funti sterlinga za osnutak zgrade Herzi-gimnazije u Jafi, a Becalelu vđirao je godišnji doprinos od 2000 iranaka. Smrt ove naše starine izazvat će u svim cionističkim krugovima najveću žalost.

Sokolovljeva poruka američkom židovstvu. Predsjednik Cionističke Egzekutive Nahum Sokolov objelodanio je prije svoga odlaska iz Amerike ovaj apel američkom židovstvu:

»Ne bih htio da ostavim Vašu zemlju, a da vam ne izrazim najtopliju zahvalu za doček, koji ste priredili mojim drugovima u cionističkoj delegaciji kao i meni. Od posjeta vaše zemlje prije 9 godina imao sam lično brojne dragocjene uspomene; ali dokazi simpatije i prijateljstva, koji su mi iskazani kao vodji delegacije za našega boravka u Americi, bili su tako snažni te su me potpuno uvjerali, da je američko židovstvo u potpunoj harmoniji s našim velikim nastojanjima.

Nosim sobom duboko uvjerenje o vašoj odanosti k našoj stvari. Ne samo sa strane židovskog, već i sa strane hrišćanskog pučanstva, primili smo bezbroj dokaza istinskih simpatija. Mnogi gradovi su kao dokaz njihova odobrenja i poštovanja za našu veliku stvar imenovali me začasnim gradjaninom.

Priredili smo stotine skupština, što su bile posjećene od 100 hiljade Židova, koji su pomoću našeg velikog mesijanskog instrumenata, Keren Hajesoda, doprinjeli izgradnji Palestine. Mi smo prva delegacija, koja je posjetila gotovo svaki grad ovog neizmjernog predjela. Nije bilo ni jednog između 220 dana, na kojem nije bilo skupština, šta više na nekojim danima morali smo govoriti na 3—4 mjesta. Skupštine bile su oduševljene i dostojne manifestacije, kako dolikuje časti našega naroda i veličini naše stvari.

Naša su nastojanja imala uspjeha, i ako ne dostatno za izgradnju Palestine, to je ipak skupljen iznos od 5 milijuna dolara, od kojeg su dva milijuna u gotovome uplaćena.

Uspjeh našega rada omogućen nam je energičnim i neumornim radom američanske Cionističke Organizacije i ureda Keren Hajesoda, koji su organizirali naša putovanja i pripremali sve skupštine. Ali i vaše uvidjavno novinstvo, koje je shvatilo naš cilj i naše nastojanje, da probudimo svijest američkog židovstva, nas je u tom nastojanju podupiralo.

Imali smo zadovoljstvo, da smo ovdje boravili u vrijeme, gdje je naš ideal našao priznanje i potporu američkog senata, zastupničke kuće i predsjednika Hardinga.

Dva moja druga i ja produžili smo naš boravak u Americi do godišnje konferencije američke Cionističke Organizacije i pribivali smo slavi 25-godišnjeg jubileja cionističkog rada u Americi, novijoj perijodi dubljega interesa i većih žrtva-

va. Sve me to ispunja ponosom i veseljem. Kažem vam »zbogom« u zahvalnosti i nadi, povjerenju i uvjerenju, da će američko židovstvo izgraditi Palestinu.

ŽIDOV I RUMUNJSKA OKUPACIJA.

Interpelacija Paula Šandora u parlamentu. Kako je poznato, igrao je veliku ulogu u »razbojničkom procesu« u Izsaku taj argument, da su Židovi u Izsaku obećali Rumunjima veliku svotu, ako produže svoju okupaciju, a ubojica Hejas dao je svojim pomagačima nalog da »židovske veleizdajnike« umore. Optužba s veleizdaje, koja se navraća uvijek onda, kad se Židovima hoće da naškodi, pokazala se u famoznom procesu pred čitavim svijetom kao besprimjerna izmišljotina. Nadovezujući na taj skandalozni proces, zatražilo se s opozicijonalne strane, da se stave pred sud one osobe, koje su doista Rumunje pozvale u zemlju, a i nema sumnje o tome, da se ovdje radi o jednoj kliku, koja je htjela da zapriječi povratak liberalizma, dok je danomice objedjivala Židove antisemitskom hajkom s veleizdaje. Židovi da su bili oni, koji su Rumunje pozvali u zemlju i potkupili ih, e da bi izmakli kazni zbog komunizma i obogatili se pod rumunjskim režimom.

U narodnoj je skupštini poslanik Paul Sandor zatražio, da se stave pred sud oni elementi, koji su odgovorni za ulaz Rumunja u Budapešt.

Sandor je upozorio na goleme objede protiv mađarskog židovstva, i govorio je o procesu protiv pogromista u Izsaku, koji je dokazao, da su tri nevina Židova umorena, jer su ih okrivili, e su pozvali Rumunje, da bi produžili svoju okupaciju.

Antisemite, izjavio je Sandor, šire plakate, što pokazuju rumunjskog vojnika, kome su se o noge ovjesili Židovi.

Tvrdilo se takodjer, da su Židovi kod rumunjskih okupacionih vlasti predali molbu sa 80.000 potpisa za produženje okupacije. Ako se tvrdi, da su to učinili Židovi, čemu se onda podaju na slisak ruke jednom jedinom od ove konfesije koja je izvela ovu izdaju. Medjutim se sada polako uvidja da su ove objede **prosta laž. Rumunje su primali u najvišim mađarskim krugovima.** Ne niječem, da su ih primali i židovski šiberi i s njima šampanjizirali, da ih upotrebe u trgovačke svrhe. U svakom društvenom i konfesijonalnom sloju nalaze se elementi, koji žalosne događaje iscrpljuju u svoje svrhe. Ali to se ne smije generalizirati ni za jednu konfesiju, kako za židovsku tako i hrišćansku. Ne može se židovstvo okriviti, da je stvorilo crveni teror. Ja sam u svojim intervju-ima za inostranstvo uvijek nijekao, da u ovoj zemlji vlada bijeli teror. Ernst Nagy (upada): »Dosta štetno!« Paul Sandor (nastavlja): Kako ja govorim misle mnogi moji suvjerenici. O pitanju, tko je doveo Rumunje u zemlju, mogao bi prije svih dati mnogo razjašnjenja **bivši ministar prosvjete Julius Pekar**, koji je bio spojnim oficirom, i kome je sve bilo poznato. Ako gospodin Pekar ne će dati razjašnjenja, može ga na to da prisili narodna skupština. Socijalno-demokratska stranka posjeduje sve u tu svrhu potrebne podatke.

Rumunjska invazija donijela je sobom žalosnu gospodarsku pojavu. Rumunji su iz Mađarske odvukli željezničkog materijala za 30—35 milijardi kruna, premda se to moglo zapriječiti. Koliko ja znam izradjena je još za boljševizma kod mađarskih državnih željeznica osnova, kako bi se željeznički

materijal u slučaju rumunjske invazije prenio preko Dunava, gdje je pod vodstvom Horthyja stajala madž. narodna vojska. Ova golema množina željezničkog materijala dostajala bi bila za pokriće naših dugova, jer vagoni reprezentuju zlatnu vrijednost. Drugi dio moje interpelacije sadrži pitanje, zašto oni, koji su mogli spasiti željeznički materijal — a vremena im je za to dostajalo — to nijesu učinili.

Još uvijek stotine interniranih Židova u Madžarskoj. Madžarska vlada još uvijek uzdržava jedan logor za internirane. Ondje drži Židove, koji još nijesu mogli da steknu madžarsko državljanstvo, pa ih poradi toga, bez obzira na to, da sa svojim porodicama već nekoliko desetaka godina u Madžarskoj stanuju i na posve pravedni način svoj svakidani hleb sliču, tjera u Galiciju. Kako asimilantski list »Egyenlöseg« javlja, nalaze se momentano u logoru u Zalaegerszegu 215 Židova, koji moraju da podnose strahovite muke. Tako se ondje nalaze već 3 godine dvije porodice Schwingenkrug i Mayrovics, koje su kao nepoćudne strance prognali u Galiciju. Schwingenkrug sa petero a Mayrovics sa sedmero djece. U tom taboru zatvorena su i deseterica židovskih vojnika, koji su se tek nedavno vratili iz osamgodišnjega ropstva u Rusiji. Oni su osumnjičeni zbog komunizma.

Pitanja bogoštovne općine u Lavovu. Predsjednik gradske općine u Lavovu po visio je vijeće vladinog povjerenika u bogoštovnoj općini od 13 na 30 članova i k tome još 5 zamjenika, što bi odgovaralo prijašnjem sastavu bogoštovnog vijeća. Između novih vijećnika imade i četiri cionista i to Karl Eisenstein, urednik Frostig, dr. Ringl i dr. Schreiber, kao zamjenik Hirš Nagelberg, a od dosadašnjih ostaje Simon Oransch. Ostatak vijećnika sačinjava, do trojice ortodoksa, konglomerat osoba, koje uopće nemaju židovskog programa, niti su ikada blizu stajale ikojem židovskom pitanju. Cionistička egzekutiva stvorila je već zaključak, da imenovani cionistički vijećnici ne prihvate izbor. Obzirom na to vrlo je nevjerojatno, da bi sadašnje bogoštovno vijeće moglo u tom obliku bitisati.

Ruski halucim. Po vjerodostojnim vijestima iz Moskve biti će sazvan kongres svih organizacija halucim iz Rusije s dozvolom najviših oblasti sovjetske vlasti za konac jula. S tom dozvolom automatski je »Hehaluc« od sovjetskih oblasti legaliziran.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Oobora.

Na svojoj zadnjoj sjednici raspravljao je Radni Odbor povodom potvrde palestinskog mandata o akciji, koja bi se imala provesti u korist Keren Hajesoda. Radni Odbor zaključio je, da se obrati na sve mjesne organizacije pozivom, da prirede svečane službe božje i da održe velike

skupštine, na kojima se imade razložiti važnost i znamenovanje istorijskog akta potvrde mandata i smjesta pristupiti provedenju velike akcije za Keren Hajesod. Poblize instrukcije donosimo na drugom mjestu našega lista. Nakon pretresa tekućih poslova završena je sjednica.

Proslava potvrde mandata u zagrebačkoj sinagogi. U petak dne 28. jula govorio je u zagrebačkoj sinagogi gospodin prof. dr. Gavra Schwartz o Tiša beavu i potvrdi palestinskog mandata. U gotovo polsatnom govoru razložio je istorijsko znamenovanje potvrde palestinskog mandata po Ligi Naroda te naglasio, da je nadošao čas, kada, nakon savladanja svih zapreka i pravnog priznanja nezastarjeloga prava židovstva na Erec Jisrael, valja da pristupimo obnovnom radu. Toplim riječima pozivlje cjelokupno židovstvo bez obzira na partajsku pripadnost, da doprinese obilne žrtve za ovo veliko djelo. Židovstvo dužno je duboku zahvalnost svim onim državicima i narodima, koji su pripomogli, da se ostvari tisućgodišnji san židovstva. Ujedno izrazuje priznanje Cijonističkoj Organizaciji i njezinim vodjama, koji su, ne prezajući ni pred kojom zaprekom, neumorno i ustrajno radili da postignu konačni uspjeh. Konačno izrazuje nadu, da će židovstvo časno izvršiti svoju zadaću i da će pomladjena Palestina biti na korist cjeloga čovječanstva.

VELIKI MEETING POVODOM POTVRDE MANDATA U ZAGREBU.

Savez Cionista Jugoslavije priređuje povodom potvrde mandata Velike Britanije nad Palestinom po Vijeću Saveza Naroda u nedjelju, dne 6. augusta u 10 i pol sati prije podne, u dvorani »Music Halla« veliki meeting, na kojem će govoriti gg. dr. Hugo Kou, dr. Aleksandar Licht i Lav Stern.

III. OMLADINSKI KONGRES (SLET).

Izdavanje kongresnih iskaznica zagrebačkoj omladini.

Od 6. do 12. augusta izdavati će se zagrebačkoj omladini, organizovanoj u »Savezu jevrejskih omladinskih udruženja« kongresne iskaznice. Pravo na iskaznicu — koja ovlaštuje vlasnika na besplatni posjet svih kongresnih priredaba, ako nije izričito drugačije određeno — imade svaki omladinac, ako je član kojega društva, organizovanog u »Savezu jevr. oml. udruženja«. Na temelju legitimacije svoga društva dići će omladinac kongresnu iskaznicu u kongresnom birou, Palmotićeva 16, za vrijeme uredovnih sati (9—12). Od 13. augusta dalje izdavati će se kongresne iskaznice samo vanjskim učesnicima. Za zagrebačke članove određena je pristojba od 25 dinara, dok vanjski članovi plaćaju (obzirom na putni trošak) samo 20 dinara.

Osim toga izdavati će se kongresne iskaznice i onim licima, koja sudjeluju aktivno kod koje priredbe.

Prodaja karata građanstvu za sve kongresne priredbe.

Od 6. augusta dalje prodavati će se građanstvu ulaznice za sve javne kongresne priredbe dnevno od 9 do 12 i od 15 do 19 u kongresnom birou, Palmotićeva 16 prizemno (u lokalu židovske djačke menze). Amo spadaju: Športske i gimnastičke priredbe dne 14. i 15. augusta poslije podne, koncert 14. augusta na večer u 20 sati, prikazivanje palestinskog filma 15. augusta na večer. Polazak svečanog otvorenja, konferencije i izložbe jest besplatan. Prijave za sudjelovanje na izletu u Samobor 16. augusta primaju se najkasnije do 15. augusta o podne u kongresnom birou. Mjesto priredbe (dvorana, igralište itd.) i sat biti će označen na ulaznicama. Točan program priredaba biti će saopćen u idućem broju »Židova«.

UMJETNIČKA IZLOŽBA.

Izložba umjetnog obrta, slikarstva i plastike, koju priređuje židovska omladina, biti će od 13.—19. augusta otvorena u prostorijama izraelitske bogoštovne općine, Palmotićeva ulica broj 16.

Šport i gimnastika

MILA BRAĆO!

Prigodom III. omlad. sleta, koji će se održati u augustu u Zagrebu, raspraviti će opunomoćeni zastupnici jevrejskih gombalačkih i športskih društava pitanje organizacije građanskih, po oblastima priznatih društava, u jugosl. okrug svjetskog saveza »Makabi«. Nužno je, da pojedina društva već prije kod kuće zauzmu stajalište o potrebi, formi organizacije i praktičnim mogućnostima, te da bezuvjetno pošalju svoje, dalekosežnim punomoćima providjene delegate. U prilogu šaljem Vam izvadak najvažnijih principijelnih ustanova paragrafa svjetskoga saveza, kojih će se smjernica morati držati i naš okrug, bilo da će biti po uzorima ostalih zemalja, neovisan ili će eventualno prema prilikama biti sastavni dio Omladinskog Saveza. Bezuvjetno imali će se sva društva podvrći volji većine, koju god formu konferencija odluči.

Pitanje je ovo svestrano bilo osvjetljeno u nizu polemičkih članaka izašlih u »Židovu«, a sad će društva, odnosno njihovi zastupnici imali da kažu konačnu riječ.

DNEVNI RED:

1. Stvaranje jugosl. okruga »Makabi«.
2. Priključak istoimenora svjetskom savezu »Makabi«.
3. Smjernice za faktični rad.
4. Sredstva za praktični rad.
5. Eventualija.

Ustanove pravila svjetskog saveza »Makabi« primljenih na kongresu u Karlovim Varima g. 1921.

§ 1. Ime organizacije je »Svjetski savez Makabi«. Savez je nepolitički.

2. Svjetski savez »Makabi« obuhvaća sva jevr. društva koja se bave tjelovježbom ili športom, te su po prihvatit slijedećih ustanova u savez zemalja (slijede §§., koji su većinom tehničke organizatorne naravi.

Stedne uloge ukamaćuje sa
i vraća iste bez otkaza

5%

ZAGREB
Bikotićeva 7

MEDJUNARODNA BANKA

D. BEOGRAD
D. Terazije 23

5%

§ 3. Savez teži za tjelesnim i estetskim usavršivanjem Jevreja u svrhu izgradnje jevrejske zemlje i naroda.

§ 4. U svrhu postignuća ovoga cilja imade savez ove zadaće:

1. da promiče sve grane tjelovježbe;

2. da promiče upoznavanje jevrejskog jezika;

3. da vodi brigu oko izobrazbe jevrejskih učitelja gimnastike i športa, nadalje oko uvođenja gimnastike u školama;

4. da promiče sva jevrejska nacionalna nastojanja i institucije naročito one koje se bave tjelovježbom.

Valja još naglasiti, da će konferencija birati okružno vodstvo, koje će da delegira egzekutivu, te će se razmjerno prema ostalim okruzima i faktičnim potrebama odrediti sredstva za uspješan rad, eventualno za namještenje okružnog stručnog učitelja, koji bi u pojedinim mjestima uredio tečajeve prednjaka i trenera te bi ih naizmjenice vodio.

Osim prinosa za svjetski savez, kojega plaća okrug traži svjetski savez 10 po sto od okružnih priredaba.

Molimo još jednom sva društva, da bezuvjetno delegiraju delegate sa dalekosežnim punomoćima, te da nam jave dan dolaska.

Nadamo se što većem odzivu, te Vas pozdravljamo uz srdačni

SALOM!

Tajnik sletskog tehn. odbora.

Književnost

Hebrejski umjetnički časopis. Skorih dana izaći će u novo osnovanoj nakladnoj knjižari »Rimon« hebrejski časopis za umjetnost i literaturu »Rimon«. Ča-

sopis je posvećen likovnoj umjetnosti, glazbi, kazalištu i literaturi sadašnjosti i prošlosti. Osobita se pažnja obraća umjetničkom stvaranju u Židova. Časopis izaći će u formatu umjetničkih časopisa na papiru za umjetnički tisak sa omotom u bojama i sa 20 do 25 slika, među njima i mnoge u bojama i mnogo crteža u crno-bijelom. Prvi broj sadržava članak J. Meier-Graefea o Cezannu sa mnogo reprodukcija u bojama i članak »Moderna umjetnost i mi« od Rahel-Wischnitzer-Bernstein, gdje nalazimo objašnjenja o različitim stepenima židovskog umjetničkog stvaranja od miniatura iz srednjega vijeka, pa sve do najmodernijih struja. Sva ta razlaganja objašnjuje bogati materijal slika, među njima i reprodukcija ukrašenih rukopisa iz British Museuma i djela mladog slikara Rybaka. U literarnom dijelu imade osim jedne pripovijetke J. Steinberga i pjesama J. Fichmanna i J. Kazenelsona i opširna obradba teme: »Propast zapada« od Spenglera, nadalje pokušaj estetske analize jedne biblijske priče od profesora Eugena Täublera i članci o Pinskeru, Georg Brandesu i Korolenku. — Ujedno sa časopisom »Rimon« izdaje naklada i časopis u jidiš za umjetnost i literaturu »Milgroim«. Prva sveska »Milgroim« sadržaje osim otisaka slika kao i u »Rimon«-u skicu od Bergelsona »Početkom novembra 1919.«, pripovijetku od Nistora »Na granici«, pjesme od Hoišteina, Kulbaka i Kwitke, kritički članak o jidiš-pjesništvu u Rusiji od Bergelsona, raspravu W. Latzki-Bertholdia o romanima »L'Ombre de la Croix« i »Un Royaume de Dieu« od braće Thaurand, članak o

»Laotse i Buddha« od dr. R. Seligmanna i drugo. Izdavač časopisa »Rimon« i »Milgroim« je dr. Mark Wischnitzer. Umjetničku i tiskovnu upravu vode Rahel Wischnitzer-Bernstein i Aleksandar Kogan.

Moj put u Palestinu.

Pod tim naslovom izdao je inženir David H. Azriel u Beogradu brošuru, u kojoj iznosi svoje utiske sa prošlogodišnjeg putovanja u Palestini. Brošura, koja na prvom mjestu donosi posvetu gradu Beogradu, u zbijenoj formi, crta ljude i prilike u Svetoj Zemlji te pored svega zanosa, kojim odiše ova knjižica, ipak ne propušta da upozoruje na mnoge nedostatke mjestimice prenačlog i usiljenog razvoja obnovnog rada. U drugom dijelu pod naslovom »Prividjenje« prikazuje nam jevrejsku povijest u viziji, pune ljubavi i oduševljenja.

Cijena je knjige 10.— dinara. Čist prihod namijenjen je halucima iz kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Gideon, glasilo jevrejske omladine Jugoslavije. Ovih dana izašao je 12. broj ovoga glasila pod naslovom »Pred III. kongres« s ovim sadržajem: Program III. žid. oml. sleta. — Juda Levi, Zvonko Hirschl, Ruža Bril, Drago Steiner, dr. O. Braun: Pogled na minulu godinu, rad u budućnosti. (Referati, izvještaji i smjernice). — Mandat potvrđen. — Dr. Beno Stein: U oči sleta. — Cvi Rotmüller: Trećem sletu. — Šalom Freiburger: Naša zadaća. — David A. Levi: Na pomolu velikih dana. — Dr. Rud. Rosner: O savjetovanju pri izboru zvanja u vezi s preudzbom zvanja u Židova. — Vijesti. — Književnost.

NORBERT WEISS - ZAGREB

Telefon 7-33 BAKAČEVA ULICA 4 Telefon 7-33

Nudja: Ausišku modru galicu i ine kemijske proizvode, Gazela sapun, Sunlight sapun, Sava svijeće, originalna američka tehnička ulja, jestiva ulja, I-a holandski Kakao, vaniliju, čaj, šafran itd.

„Sidro“ d. d.

Za trgovinu željezom

Valška ulica 40 ZAGREB Telefon 61 i 21-30

Veliko skladište željeza te sve u željeznu struku zasjecajuće robe, napose tračnica i betonskog željeza.

ISAK STEIN 67 ILICA 67

Trgovina kratke i manufakturne robe
Veliki izbor čarapa

IMPORTNA KUĆA

D. HIRSCHL I DRUG

8 AKADEMSKI TRG ZAGREB AKADEMSKI TRG 8

TELEFON BROJ 13—31.

TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

VREĆE

iz jute, tekstilna i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugallj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-65

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu — Zavod za posudjivanje nepremovnih ponjava

PRISPIO

»

AIDA

«

PAMUK

za dobiti kod veletrgovine kratke, pamučne, pletene kao i D. M. C. robe

Ferdo Schwarz i drug, Ilica br. 45

Telefon 2-56

Brzoj. naslov: Švadruk

Prva hrvatska veletrgovina željeza i željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279

Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potreština. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

DIONIČKO DRUŠTVO „MERKUR“
VELETRGOVINA I KONFEKCIJA PAPIRA
ZAGREB - ILICA 31
 TELEFON: 17-95 PAPERKUR BRZOJAVI

Veletrgovina
 pisačeg, risačeg, novinskog, te omočnog papira

Vlastiti proizvod
 bilježnica, notesa, blokova i konfekcija svih proizvoda i papira

Tvorničko skladište
 kuverata, te pisačeg i risačeg pribora

Asbestni škriljevac
 cement, vapno, opeke, betonsko gvožđe, traverze i sav gradjevni alat, te materijal prodaje na veliko:

„GRADIVO“ trgovačko društvo za promet gradjevnim i tehničkim materijalom
ZAGREB Bogovićeve ulica br. 3
 Telefon 5-55 Brzojavi „Gradivo“

Uredjaji i sve potrepštine za tvornice, mlinove, pilane i t. d.

Pumpe
 cijevi za vodu, vino i paru
 Motori, vršalice

Mlinsko KAMENJE
 „Šarošpačko“, Gumove cijevi, brtvila, remenje za strojeve, ulja i mast za strojeve, vatrogasne štrcaljke i cijevi, armatura za paru i vodu, vinogradarske potrepštine te sve

Tehničke predmete
 za svaku potrebu dobavlja sa skladišta najpovoljnije

Ignac Deutsch i brat, Zagreb
 Marovska ul. 20 Telefon III. br. 26-41

KOVINE

Engleski cin (kositar), bakar, cink, mjed, olovo, bijela kovina (Lagermetall) u svima legurama i sve vrsti specijalnih kovina.

Sve vrsti kovinskih polufabrikata kao:
 bakreni lim, olovni lim i vodovodne cijevi, cinkovni lim, pocinčani lim, mjedeni lim, bakrene kotlove za rakiju i polentu, kao i sve druge polufabrikate iz specijalnih kovina.

Peronospora štrcaljke System Austria i Vermorel te sve nadoknadne djelove.
 Olovna gledja, minium, cinkovo bjelilo, zelena galica.

Tražite specialne ponude!
METALOKEMIJA
 D. D. ZA KEM. I RUDARSKJE PROIZVODE
ZAGREB
 Strossmayerova ulica broj. 6.
 Brzojavi: METALOKEMIJA. Telefon inter. 16—11.

Cijoniste, Židovi!
Darujte za Jaar Jugoslavia!

INŠTALACIJA
GRAFI BELOVIĆ
 Zavod za uvadjanje električne rasvjete kućnih zvonila, telefona i mehanička radiona.
 Preuzima inštalacije mlinova te uređjaja vlastitih pogona i prenoša gile
 Popravlja sve vrste elektromotora i inš. električnih aparata i t. d.

ZAGREB
BERISLAVIĆEVA UL. 4
Telefon 14-59 (nuspostaja)

„GOLUB“ „ГОЛУБ“
 JE NAJBOLJI **PAMUK**
 ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE
A. ROMANO
ZAGREB
 AKADEMIČKI TRG BR. 8

CARINSKA I TRANSPORT. POSLOVNICA
MILAN WEISS - ZAGREB
SUTERAIN - GJORGJIĆEVA ULICA 9 - SUTERAIN
TELEFON INTERURBAN 4-93

VRŠI SVE VRSTE CARINJENJA UVOZNO, IZVOZNO I PREVOZNO - DAJE STRUČNO OBAVEŠTENJE O STOPI CARINE - PRIMA ZASTUPSTVO KOD NADLEŽNIH VLASTI U CARINSKIM SPOROVIMA

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorbha
Dragutin Ullmann, Zagreb
 Ilica 36 Ilica 36

Na veliko! Na malo!
YANILIJA - BOURBON
 i tahiti uz najjeftiniju cijenu kod tt.
J. Dragoner
ZAGREB - NIKOLIĆEVA ULICA 4.
 Tiskara »Merkur« d. d. u Zagrebu.